

Bij wijze van bijschrift

Zie de Postma's op een mooie dag in mei, 1926. Zo serieus mogelijk staan en zitten ze daar, op hun eigen erf in de schaduw van de grote iepenboom. De fotograaf heeft z'n best gedaan, hij heeft de mooiste gekozen, ze staan er goed op allemaal. Bijna net zoals ze zijn: een vader, een moeder, vijf dochters en acht zonen op hun paasbest. Wat was er aan de hand, dat ze Roel Elzinga uit Bolsward lieten komen om het hele gezin voor eens te vereeuwigen? En, niet te vergeten, kapper Yme van der Meer uit Blauwhuis, om de zware baarden van de oudste jongens af te scheren en iedereen het haar wat in model te brengen? Wie zou die vouwen zo secuur in de broeken hebben gestreken? En dan die schoenen, die gepoetst zijn, dat ze glimmen als eikels. Als een verlakte hondenkeutel, zou Bonne hebben gezegd. Alles lijkt in orde. De zon schijnt op de dakpannen en het wagenhok staat fris in de verf. De eiken knopstoelen uit de kamer staan voor de gelegenheid in het gras van vóór de nieuwe gierkolk. Geen weet van wat er nog aan het licht zal komen. Dit zijn de Postma's van de Tempel-hoeve in de Sandfirderrijp. Stuk voor stuk kijken ze ons aan, precies zoals de fotograaf het wilde. Wij kijken terug.

Het serieust lijkt boer **Obbe** Sjoerds Postma zelf, als hoofd van het gezin. Ziet hij de bui al hangen? Daar is dan niks van te merken. Hij heeft de wind er goed onder en gaat zijn gangen, precies zoals hij het wil.

Aan de andere kant van de beide jongsten zit zijn **Sjutje**, de vrouw met wie hij 25 jaar geleden is getrouwd. Dat ze een halfjaar 'weg' moest, is hem het vermelden niet waard. Ze is een voortreffelijke moeder, als ze een beetje in haar doen is. Ze had haar lastige dagen, maar daar was wel mee te leven. Volgens roomse traditie had ze hem een hele schare kinderen geschonken, achter elkaar, bijna één per jaar.

Op één na rechts zit **Sjoerd**, de enige die zijn gezicht niet in de plooi kan houden. Dat hij veearts zou worden in Utrecht, moet haast wel in een eerder leven zijn geweest. Het is alweer vier jaar geleden dat hij daar wat vreemd vertrok en een poosje naar Venray moest. Sinds die tijd hangt hij wat rond in De Rijp.

Naast hem staat zijn jongste zusje **Dreke** een beetje afzijdig al helemaal zichzelf te zijn: anders dan anders en eigenzinnig. Haar ogen laten haar zien van een duistere kant. Om haar had het niet gehoeven, al die drukte en dat gedoe.

Schuin achter Sjoerd steekt grote **Griet** boven de anderen uit. Ze hoort er wel bij, maar eigenlijk ook weer niet, omdat ze al vanaf haar derde ergens anders is ondergebracht. Eerst omdat het Sjutje teveel werd, en later omdat het iedereen eigenlijk wel goed uitkwam.

Naast Griet, achter zijn moeder, staat **Harm** zeker van zichzelf vooruit te kijken. Als oudste zoon na Sjoerd, en boer in hart en nieren, is hij de aangewezen opvolger op de boerderij. Dat het over een jaar al zo ver zal zijn, weet hij vast nog niet. Maar hij is er klaar voor.

Ook **Rudolf**, mooi in het midden achteraan, leert het boerenvak al. Zo'n groot licht als zijn oudere broer is hij dan wel niet, maar een beter leermeester kan hij zich niet wensen. Dat zal dan wel goedkomen. Tenminste, als het hem niet te veel tegenzit.

Tussen Rudolf en Harm in, wat meer naar achteren, staat **Bertus** ver van zich af te kijken. Hij laat zich niet zo kennen. Bij hem zát het al wat te veel tegen. Hij kan zijn zinnen maar moeilijk op een rijtje houden.

En dat geldt nog meer voor die andere twee jongens achteraan, verder naar links.

Eerst **Yeb**, die hier zo boos kijkt, dat je er bijna bang van zou worden, als je niet beter wist. Hij is zo sterk als een beer, maar doet geen vlieg kwaad. Zolang hij maar niet aan het werk wordt gezet. Hij kon altijd keihard werken, maar dat was vroeger.

En dan **Jappie**, helemaal links, ook wat afzijdig en in de war. Drie jaar geleden nog had hij de hoogste cijfers van zijn klas op het gymnasium in Heeswijk en zou hij priester worden. Toen draaide hij door en kon hij naar huis om wat bij te komen. Daar is hij nu al twee jaar druk mee.

En dan die drie meiden die nog lange jaren de vaste grond onder de boerderij zullen zijn: Tjerkje, Gatske en Suuske.

Van **Tjerkje** is dat hier nog lang niet zeker. Voor de gelegenheid is ze thuis uit Vught waar ze al een jaar verblijft met onduidelijke klachten. Ze zit niet toevallig naast haar vader. Ze lijkt op hem wat zakelijkheid betreft, en als het een beetje kan, neemt ze het huishouden weer op zich. Sinds haar verkering op niets uitliep, is haar voorland vast de Voorhuisweide.

Gatske staat pal achter haar, meegaand als ze is. Ze heeft het beste voor met iedereen en is altijd even vrolijk. Zou ze 't wel hebben gemerkt, dat de dorpsjongens met een boog om haar heen lopen? Ze heeft ook wel iets anders aan haar hoofd. Ze wil misschien het klooster wel in.

Suuske staat aan de andere kant van haar vader, met een witte strik op haar mooie bos haar. Een heldere tante. Stijlvol ook, aan haar zelfgemaakte jurk te zien. Op de naaischool, haar zevende schooljaar in Blauwhuis, heeft ze het goed gedaan. Met haar zal het wel loslopen.

Ja, en dan die beide jongsten nog, tussen hun ouders in.

Bonnie, zoals hij hier op zijn elfde nog wordt genoemd, staat aan de kant van zijn moeder. Hij is dol op haar, en op de paarden, en hij is voor de duvel niet bang. Op school is hij niet zo vlot, maar hij wordt er geprezen om zijn goede gedrag. Wat is dat toch, waardoor hij in zijn latere leven als **Bonne** voor zijn naasten zo'n lastpost zal zijn?

De hekkensluis, kleine **Obe** van acht, zit vooraan naast zijn naamgever. Zou hij al van dingen weten? Het is maar goed dat hij zijn eigen toekomst niet voor zich ziet, zoals wij die kennen, achteraf. Hij zal iedereen rijkelijk overleven, maar vraag niet hoe.

En zo stond het ervoor in mei 1926 bij de Postma's van De Tempel in de Sandfirderrijp. Maar hoe kwam het zo, en hoe zou het verder gaan?

Dat is allemaal te lezen in het boek 'De 13 van Obbe en Sjutje' van Mechtilde Postma en Goaitsen van der Vliet. Een uitgave van De Oare útjouwerij.